

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

”Det talte ord gælder”

Tak for invitationen til dette samråd om regeringens forhandlingslinje til ministermødet i HELCOM, den 6. marts 2018 i Bruxelles.

Jeg er glad for, at dette samråd giver mig muligheden for at præsentere indholdet af den ministererklæring, der skal drøftes på ministermødet.

Forud for samrådet har jeg sendt et orienterende notat om ministererklæringen til Miljø- og Fødevarerudvalget.

HELCOM: Sigte, opgave, organisering

Danmark har været part til Helsinki konventionen -også kaldet HELCOM- siden den blev indgået i 1974.

De øvrige medlemmer er EU-landene omkring Østersøen samt EU og Rusland.

Konventionens overordnede formål er at beskytte og genoprette havmiljøet i Østersøen.

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

Konventionen fastsætter den overordnede ramme for arbejdet i HELCOM.

Der afholdes typisk ministermøde med nogle års mellemrum, hvor der vedtages ministererklæringer. Det seneste ministermøde blev afholdt i 2013.

HELCOM er organiseret med en Kommission som den øverste besluttede instans.

Under Kommissionen er Heads of Delegation, hvor beslutninger fra Kommissionens forskellige arbejdsgrupper godkendes og evt. sendes videre til endelig vedtagelse i Kommissionen.

Det løbende arbejde er organiseret i faste arbejdsgrupper og midlertidige arbejdsgrupper. Under de faste arbejdsgrupper findes en lang række ekspert- og projektgrupper.

Der er med andre ord tale om et rimeligt stort apparat med en meget teknisk faglig orientering.

Danmark deltager aktivt på alle niveauer i HELCOM. Både på embedsmandsniveau og via danske eksperter i de mere fagligt tekniske arbejdsgrupper.

Ministererklæring - om udarbejdelsen

HELCOM vedtog i 2007 en Østersøhandlingsplan, der sætter rammen for arbejdet under HELCOM for at nå god miljøtilstand i Østersøen i 2021.

Den erklæring, der skal drøftes på ministermødet 6. marts, sætter rammerne for en revision af Østersøhandlingsplanen, der udløber i 2021. Den opdaterede handlingsplan forventes at skulle dække perioden 2021-2030.

Danmark har deltaget aktivt i udarbejdelsen af den kommende ministererklæring.

Udkastet er desuden blevet koordineret i EU-regi.

Hovedelementerne i ministererklæring

Ministererklæringen indeholder nu 61 punkter under 11 overskrifter.

De væsentligste områder er miljøfarlige stoffer, eutrofiering, biodiversitet og maritime aktiviteter, hvilket flugter med handlingsplanen fra 2007.

Derudover er der øget fokus på nyere områder som undervandsstøj, marint affald og fysisk forstyrrelse af havbunden.

Disse emner er også er vigtige elementer i EU's havstrategidirektiv. Ligesom de er væsentlige i forhold til den senere kommissionsbeslutning om fastsættelse af god miljøtilstand, der blev vedtaget i 2017.

Ministererklæringen indeholder desuden ambitioner om styrket regionalt samarbejde og øget fokus på fælles forvaltning af havområder. Derudover er der også fokus på synergi med aftaler og forpligtigelser indgået i andet regi.

Det gælder eksempelvis i forhold til ballastvandskonventionen, biodiversitetskonventionen, og i forbindelse med FN's bæredygtighedsmål.

Nærmere om indholdet i ministererklæringen

Jeg vil kort opridse hovedelementerne i udkastet til ministererklæring.

Indledende formuleringer

I de indledende formuleringer genbekræftes forpligtelsen til at implementere Østersøhandlingsplanen fra 2007 og de efterfølgende ministererklæringer fra 2010 og 2013.

Desuden fremgår det af ministererklæringen, at opdateringen af Østersøhandlingsplanen skal være færdig senest i 2021.

Næringsstofbelastning

Et centralt punkt i Østersøhandlingsplanen er HELCOM reduktionsmålene for næringsstoffer. Disse indgår også i den forrige HELCOM ministeraftale fra 2013.

Det anerkendes i den nye ministererklæring, at de oprindelige reduktionsmål ikke længere altid er tilstrækkelige til at opnå god miljøtilstand.

Dette skyldes, at der er kommet ny viden om kilder til næringsstofbelastning og opdaterede opgørelsesmetoder.

Dette skal tages i betragtning i forbindelse med opdateringen af Østersøhandlingsplanen frem mod 2021.

Der indgår også et ønske om, at fremtidige reduktionsmål i de åbne havområder bliver bedre i overensstemmelse med mål for kystvandene. Derfor skal der ske et øget samarbejde med myndigheder, som er ansvarlige for vandplanlægningen i kystvandene.

Ministererklæringen lægger også op til, at der skal udarbejdes en strategi for genanvendelse af næringsstoffer.

Desuden opfordres der i ministererklæringen til øget viden om ophobning af næringsstoffer i

havbunden og udvikling af en risikovurdering for eventuelle tiltag.

Miljøfarlige stoffer

I forhold til miljøfarlige stoffer, skal det undersøges om eksisterende tiltag og anbefalinger i forhold til de kendte stoffer er effektive nok.

Størrelsen af problemet med nye forurenende stoffer skal identificeres. Herudover skal mulige omkostningseffektive tiltag overvejes.

Derudover skal forurenende miljøfarlige stoffer fra offshore kilder identificeres og vurderes, og passende tiltag udvikles.

Biodiversitet

I forhold til biodiversitet, skal der laves tiltag for at forhindre tab af biodiversitet i Østersøen og forbedre tilstanden for truede rødlistede arter, biotoper og habitater.

Det kan fx ske gennem forvaltningsplaner eller andre relevante programmer eller tiltag.

Desuden genkaldes forpligtelserne til at styrke indsatsen for at etablere et sammenhængende, repræsentativt og velforvaltet netværk af beskyttede områder.

Derudover skal forståelsen af de beskyttede områders rolle i forhold til naturværdier og naturressourcer styrkes.

Marint affald, undervandsstøj og fysisk forstyrrelse af havbunden

I udkast til ministererklæringen har marint affald, undervandsstøj og fysisk forstyrrelse af havbunden øget fokus.

Der skal udarbejdes en handlingsplan for undervandsstøj. Ligesom der arbejdes hen imod en handlingsplan for fysisk forstyrrelse af havbunden.

Derudover vil HELCOM bidrage med fagligt input til EU-processen under havstrategidirektivet vedr. fastsættelse af tærskelværdier for marint affald og undervandsstøj.

Desuden skal der udvikles kvantitative reduktionsmål for at reducere nationale input af marint affald og fysisk forstyrrelse af havbunden i det omfang, det er nødvendigt for at opnå god miljøtilstand.

Der skal også udvikles regionalt kordinerede tiltag til at reducere de negative effekter af undervandstøj.

Maritime aktiviteter

I forhold til maritime aktiviteter, skal der bl.a. ske en forbedring af tilgængeligheden af modtagefaciliteter for affald i havnene.

Sammenhængen med regeringens politik

Det er centralt, at ministererklæringen afspejler Danmarks internationale forpligtigelser, og erklæringen indeholder rammen for en fornuftig balance mellem beskyttelse og benyttelse af Østersøen.

Ministererklæringen bærer overordnet set præg af en realistisk tilgang til beskyttelsen af

havmiljøet. Der fokuseres på et styrket samarbejde, en styrket forskningsindsats og vidensindsamling.

Jeg mener, at Danmark kan være tilfreds med det foreliggende udkast til ministererklæringen.

Retlige bindinger af HELCOM

Det overordnede mål om god miljøtilstand i Østersøen i 2021 matcher havstrategidirektivets overordnede mål om at opnå god miljøtilstand i havet i 2020.

Efter havstrategidirektivet er der en pligt for EU-landene til at gennemføre regional koordinering af deres gennemførelse af direktivet.

HELCOM bruges i vid udstrækning som et forum for de nødvendige regionale drøftelser i forhold til havstrategidirektivet.

Beslutninger og anbefalinger vedtaget i HELCOM er ikke i sig selv retligt bindende.

HELCOM leverer analyser og faglige *pejlemærker*, som helt generelt kan og skal inspirere efterfølgende politiske beslutninger.

Beslutninger truffet i HELCOM har fået mere vægt siden havstrategidirektivets vedtagelse i 2008. Dertil kommer, at Kommissionens beslutning om fastsættelse af god miljøtilstand i 2017 har skærpet kravene til, hvordan målene fastsættes.

Danmark skal i 2018 udarbejde en ny Havstrategi. I den forbindelse vil det nærmere blive vurderet, hvordan Danmark skal leve op til målet om god miljøtilstand i 2020.

Fremadrettet proces

Udkastet til ministererklæringen forhandles færdigt på HELCOM Kommissions mødet den 5. marts. Hvis der stadig er udeståender, forhandles det sidste på plads på ministermødet den 6. marts.

Sideløbende skal udkastet diskuteres på miljørådsmøde i EU den 5. marts.

Tak for ordet!